

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm VIII. In præsentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

lib. 2. c. 8. n. 6. quòd constitutio Procuratoris excommunicati, non tolerati, ipso jure irrita sit, ita vt acta eius in iudicio non valeant, tamen si interea absolutus sit, verumtamen tanta censura ex verbis huius Capituli non colligitur, neque alius textus afferri potest, quare cum in materia pœnali ac restringibili versemur, extensio hæc DD. vltra verborum proprietatem, probabilis videri non potest. Vide quæ à nobis dicta sunt, *l. 1. tract. 5. p. 2. c. 2. n. 14.*

CAPITVLVM VIII.

In præsentia.

PARAPHRASIS.

Inter duos fratres ex vna parte, & quoddam Monasterium ex alterâ parte coram Ecclesiæ Romanæ Cardinale vertebatur quæstio super bonis & iuribus hæreditatis. Duo illi fratres proposuerunt, quòd frater ipsorû germanus quondam testamentum fecerit, in quo Marcum filium suum hæredem instituit, præcipiens, vt si sine liberis decesserit, bona ad fratres suos deuoluerentur, quamobrem per actionem hæreditatis petebant bona omnia sibi restitui, quæ Monasterium possidebat, atq; insuper in posterum cohiberi à molestationibus. Sed Syndicus Monasterij ex aduerso opposuit, Marcum se & omnia sua Monasterio obtulisse, ideòq; omnia eius bona ad Monasterium deuoluta esse, consequenter petere Monasterium bona, quæ fratres inuaserant, sibi restitui, & super ceteris silentium illis imponi. Contra hæc replicabant fratres germani, quòd Marcus dum se & sua Monasterio offerret, Minor annis fuerit, & quòd votum suum, quod ex ætatis infirmitate conceperat, postea maturior factus reuocârit, firmum itaque manere, quandoquidem Marcus sine liberis decessit, quòd hæreditas ex Patris eius testamento ad ipsos pertinere debeat, Syndicus verò ad hæc respondit, licet dictus Marcus ex Monasterio egressus fuerit, postea tamen iterum se & sua humiliter ac deuotè obtulisse, oblatio-

nem suam juramento confirmans: quamobrem, licet detur primæ oblationis tempore fuisse minorem natu, tamen probatum non esse, quòd tempore posterioris oblationis minor natu fuerit; præterea verbum istud *Minor natu* seu Minor annis ambiguum sensum habet, cum & de Minore annis quatuordecim seu impubere intelligi possit, & de Minore annis viginti quinque. Consequenter talis ambigua exceptio Monasterio obesse non debet, cum dicta donatio valeat, si facta & juramento firmata sit intra annos pubertatis ante completos annos viginti quinque. Accedit & id, quòd Marcus censeri non possit sine hærede decessisse, quando Monasterium hæredem suum reliquit; propter hæc allegata cõsiderans Cardinalis quòd Syndicus Monasterij intentionem suam plenè probârit, at verò ex parte aduersa nihil sufficienter probatum sit, ex mandato Papæ sententiam protulit, fratribus germanis silentium imponendo super petitione, eosque ad restitutionem condemnando eorum, quæ ex bonis Monasterij occupârunt.

SUMMARIUM.

1. *Consortes eiusdem litis possunt eodem libello Reum conuenire.*
2. *In fauorem Ecclesiæ, aut alterius piæ causæ donatio omnium bonorum præsentium & futurorum facta, valida est.*
3. *Quamuis de jure antiquo quindecim anni sufficiant ad professionem religiosam, de nouo tamen Concil. Tridentini jure anni sedecim requiruntur.*
4. *Quæ jure civili statuta sunt circa minores 25. annis, quatenus cum vel sine consensu Curatoris obligari, aut bona sua alienare possunt, vel non possunt, locum non habent circa hos minores, puberes tamen, Religionem professuros, quibus liberè licet de bonis suis disponere.*
5. *Etiã per testamentum, seruatis tamen debitis solemnitatibus.*
6. *Factum de quo constat, præsumitur legitime factum esse, & probatio contrariâ illi incumbit qui negat.*

7. Dubia & ambigua probatio non relevat probantem.
8. Qui substitutus est in testamento in defectum liberorum, excluditur à monasterio in bonis sui Professi illa substitutione gravati; non quidem quia monasterium loco vili habetur, sed quia testator censetur aequè dilexisse monasterium, ac liberos.
9. Substitutus tamen alia causa pia in defectum liberorum, non videtur excludi taliter à monasterio.

NOTA I. Duo in causa sibi communi Neodem libello & actione Reum convenire possunt. Ita annotavit *Panorm. hic. not. 1.*

2. Nota II. Tametsi alioqui irrita sit donatio bonorum omnium, tam presentium, quam futurorum seu deferendorum, quia liberam de bonis testandi facultatem adimit, quod iure civili indecens censetur, ut docet *glossa, Bart. & alii in l. Stipulatio. 61. ff. de verb. oblig.* tamen favore Ecclesie, aut alterius pie cause valere debet, cum jus civile pietatis opera restringere aut impedire non possit, ut ex communi sententia docui *lib. 3. tr. 4. c. 12. n. 16.* Ceterum iure novo *Concil. Trid. sess. 25. c. 16. de Regularibus.* irritè pronuntiantur donationes & renuntiationes quæ sunt à Novitiis aut professuris religionem ante duos menses professionem ipsam proximè antecedentes; deinde si intra hoc bimestre spatium fiant, requiri debet consensus Episcopi, etiamsi Ordo exemptus sit (nisi super hac re privilegium Apostolicum habeat) atque nisi professio ipsa sequitur, donatio facta intra bimestre corrumpitur. De hac re fusè egi, *lib. 3. c. 7. n. 5. & seq. Videatur Rodrig. tom. 2. Reg. q. 48.*

3. Nota III. Minor annis 14. religionem profiteri non potest, ut hinc apparet, & in *c. 1. de Regular. in 6.* sed maior annis 14. seu qui ingressus est annum 15. poterat olim profiteri, eaque professione omnia bona sua in monasterium transferre, quod successio- nis & bonorum capax esset. *authent. Ingressi C. de Sacrosanct. Ecclesiis. c. Quia ingredienti- bus. c. Si qua Mulier. caus. 19. q. vlt.* hodie

autem ad professionem in utroque sexu requiritur ætas annorum sedecim, & ut professionem faciens integro anno post susceptum habitum in Religione steterit. *Con- sil. Trid. sess. 25. cap. 15. de Regularibus.*

Nota IV. Tametsi Cæsareo iure con- stitutum sit, ut Minor 25. annis, si Curato- rem habeat, absque eius consensu & autho- ritate civiliter obligari non possit. *§. Admo- nendi. Instir. quibus alien. licet. & lege 3. C. de in integrum restitut.* Si autem curatorem non habeat, tunc obligetur quidem ex con- tractu, sed si læsus sit, in integrum restitui debeat *cit. l. 3.* Præterea siue habeat siue non habeat Curatorem natu minor, ut bona immobilia & mobilia pretiosa quæ ser- vari possunt, sine iudicis decreto alienari nequeant. *l. Lex qua. 22. C. de administr. tu- torum. l. Siquidem y. l. Si pradium. 16. & to- to ferme titulo. C. de prædiis Minorum.* hæc tamen constitutiones locum non habent, si pubes minor natu religionem professurus, bona sua seu in monasterium transferat, seu cuicumque alteri donet, ut hinc docet *Joan. Andr. n. 15. Panorm. n. 10. Decius. n. 35.* Ratio dari debet, quia profitendo re- ligionem in ordine ad bona sua censetur mori, cum postea nec de bonis, neque in- ter vivos, neque per ultimam voluntatem ipsi disponere concessum sit. *cit. c. Quia in- gredientibus.* Consequenter professuris re- ligionem, concedendum est, ut de bonis om- nibus liberè disponere possint, dummo- dò puberes sint. *arg. l. Quæ ætate. 5. ff. Quæ testamentum facere possint. & authent. de Mo- nach. §. Illud quoque.* Imò plurimi DD. sunt, ut *Bart. authent. si qua Mulier. n. 7. Cod. de sa- crosanct. Ecclesiis Panorm. hic n. 49. Clarus, verb. Testam. q. 28. n. 2.* qui putant valere testamentum conditum ante Religionis professionem, etiamsi minus solenne sit, quia tale privilegium militibus terrenis con- cessum est. *l. 1. & seq. ff. de testam. militis.* sed contraria sententia *Sanch. l. 7. Moral. c. 3. n. 18.* placet, cum nullus textus juris afferri possit, quòd talis facultas absque so- lennitatibus testandi Novitiis aut ingressu- ris religionem concessa sit, neque est eadem

aut æquiparata ratio inter militem & nouitium, vt vnus specialia iura aut priuilegia ad alterum transferri possint. Porro licet solenniter testari debeat religionem ingressurus, aut professurus, tamen liberè testari potest, ita ut neque ipsum Monasterium instituere teneatur, idèoque nec rumpatur testamentum per religionis professionem, sicuti rumpitur per superuenientem filii natiuitatem, quandoquidem nullo iure ostendi potest Monasterium loco filii habendum esse. quã de re Sanchez, *Joc. cit. n. 34. Molina tract. 2. disp. 139. n. 15.* accedit quod testamentũ semel legitimè factum, non tollatur per simplicem etiã expressam, multo minùs tacitã abolendi voluntatem. §. *Ex eo autem. Instit. quibus modis Instrumenta infirmantur.*

6 Nota V. Si constet de facto, præsumi debet legitimè factum esse, v. g. Professionem religionis in requisitã ætate editam, atque probatio contrarii illi imponenda est, qui negat, vt ex hoc c. colligitur, & habetur in *l. Sciendum. 30. ff. de V. O.* & in *l. Ab ea. 8. ff. De Probationibus.* vt Paulus J. C. respondit, si quis negat emancipationem relictã factam, probationem ipsum prestare debere. Neque dicam, quòd qui ætatem suam maiorem vel minorem asserit, eam probare teneatur secundum glossam in *c. Presbyter. dist. 78.* vbi gl. ait, quòd ordinem petens, probare debeat ætatem, quæ requiritur. & in *l. Cum te 9. C. De Probationibus.* habetur, quòd asserens, se minorè, vt in integrum restituitur, ætatem probare teneatur, ergo non relictè Monasterii procurator onus probandi minoritatem seu defectum ætatis in fratres germanos reiecit. Accedit *cap. Cum nobis. 19. de elect.* vbi secundum Rubricam dicitur, nisi electus ostenderit, se ætatem legitimam habuisse, electionem eius confirmandam non esse, ergo similiter Marcus Professus, vel post mortem eius procurator ostendere debebat, professionis tempore ætatem legitimam adfuisse. Resp. Enim, cum ætas hominis in continuo naturali processu sit, idè de nulla certa hominis ætate præsumptionem fieri posse, vt gl. obseruat, in *oit. l. Cum te.* præterquam quòd in dubio ex

corporis constitutione & aspectu (non turpi) iudex coniecturam capere possit. *l. minor. 32. ff. de Minoribus.* & tradit Menoch. in *arbitrariis. casu. 117.* Quamobrem vnica regula tradi solet in *gl. in cit. c. Presby. & gl. Marg. in cit. l. Cum te.* quòd fundans intentionem suam super ætate alicuius maiore vel minore, probare teneatur, atqui in causa huius capituli Syndicus Monasterii principaliter non fundabat intentionem suam super ætate completã annorũ quatuordecim, sed super professione, quã probatã, præsumptio aderat ætatis requisitã; sed fratres germani, ad ostendendum professionem & translationem bonorum in Monasterium irritã fuisse, debebant intentionẽ suam principaliter fundare super Minoritate seu defectu ætatis, & idè onus probandi ipsis incubuit.

Nota VI. Dubia & ambigua probatio nõ releuat probantẽ. Ita gl. magna. h. c. *Jo. And.* & alii, quia præsumptio semper est pro Reo conuento, donec aliquid contra ipsum ostensum sit, dum autẽ verbum aliquod, aut sententia dubia profertur, nihil ostensum est, cum nesciatur in quo sensu intelligi debeat.

Notandum Vlt. Si grauatus hæreditatem aut legatum alteri restituere, sine liberis decesserit, aut Religionem profiteatur, tum, excluso substituto, Monasteriũ succedit in bonis professi. Ita habetur in *auth. De Sanctiss. Episcopis. §. Sed & hoc.* Bene autem monet Bartolus, in *auth. Nisi rogat. 1. Cod. ad Trebell.* causam huius constitutionis non esse eã, quæ in hoc c. à syndico allata est, quia Monasterium loco filii habeatur, id enim ex nulla lege aut Canone ostendi potest, sed causa ea est, quæ in *cit. auth. de Sanct. Episcopis* insinuatur, quòd, quia præsumptio esse debeat, si testator in mentẽ venisset, cogitare de Religionis professione, talẽ casum excepturus fuisset, cum non minùs causam piam Monasterii, quàm liberos dilexisse censeatur. Et hinc obiter colligitur, si actoris aut Reii intentio iusta sit, tametsi ineptis rationibus eam ostendat, nihil tamẽ id causẽ obesse, vt iudex ex officio iura suppleat. Limitanda verò est tradita doctrina, quòd, si causa pia substituta sit in liberorum defectum, v. g. si filius meus sine

sine liberis decesserit, bona eius pauperibus dentur, vel Ecclesiæ parochiali, hoc casu preferenda sit causa pia substituta, quia si privilegiatus concurrat cum privilegiato, tum cessantibus privilegiis seruetur jus commune. Vtilitatem hanc tradit *Panorm. n. 36.* & limitatio ista habetur in *cit. authent. expressè §. Sed & hoc.*

CAPITVLVM IX.

Licet.

PARAPHRASIS.

Inter Archiepiscopum Rauennatensem, & Communitatem Faentinam Controversia erat super iurisdictione, honore, atque districtu in Villa S. Petri & Castro Arioli, quod dicta Ecclesia ad se pertinere dicebat, hæc causa coram Pontifice discutienda erat; sed quia partibus molestum erat, testes Romam adducere, ideò Pontifex Innocentius III. mandauit Episcopo Placentino, vt attestaciones tam super negotio principali, quam super personis testium intra trimestre reciperet; dein partis vtriusque procuratores vnà cum signatis attestacionibus ad Sedem Apostolicam destinaret. Publicatis postea coram Pontifice attestacionibus Syndicus Fauntinorum proposuit, se quaedam contra testes partis aduersæ obiecturum, sed æconomus Ecclesiæ replicauit, id fieri non debere. Tum Pontifex interlocutoriè decreuit, Syndicum illum audiendum non esse, quia tempus trimestre, quod partibus datum erat ad proponendum tam super testibus, quam super negotio ipso, elapsus esset. Postea idem Syndicus obiecit, quòd testes corrupti falsum dixissent, tunc considerans Pontifex huiusmodi exceptionem, non solum ante, sed etiam post sententiam opponi posse, licet aliqui crederent, malitiosè ad impediendum processum talia obiici, tamen ne à juris regula discederetur, Papa præcepit quibusdam, vt testes super exce-

ptione corruptionis ac falsitatis à Syndico producendos intra mensem reciperent ac examinarent, de omnibus circumstantiis exactè inquirentes, indulto altero mense Ecclesiæ æconomus, intra quem, si velit, alios ex aduerso testes producere possit, atque dicta testium diligenter conscribentes, ea postea Pontifici mittant, viginti dierum spatio præfixo parti vtrique, intra quod vnà cum attestacionibus, Papæ conspectui se præsentare debeant. Id cum factum esset, attestaciones istæ publicatæ sunt, atque permissum partibus, vt quæcunque vellent, proponere possent, tametsi verò Fauntini multos testes super negotio principali produxerint, vix tamen sex eorum concordés fuerunt, sed alii quidem inter se contradicentes, alii autem singulares reperiebantur. Quod verò attinet ad testes qui à Fauntinâ vniuersitate producti erant, ad reprobandos testes Ecclesiæ Rauennatensis, plures eorum reprobandi erant, quia euidentissimè inter se contradicebant, alii verò pauci, licet expressè non fuerint reprobandi, tamen ad eò malæ famæ & leuis opinionis erant, vt eorum dictis nulla aut modica fides adhibenda esset. Sed & iidem testes Fauntini vniuersim reprobandi erant, quia non probârunt id, ad quod probandum Syndicus se adstrinxerat, videlicet quòd testes Rauennatenses corrupti falsa dixissent; quia tametsi de corruptione aliquid dixisse videbantur, tamen de falsitate nihil omnino dixerunt. Ceterum ex depositione testium productorum ex parte Ecclesiæ, qui & numero plures erant & aptiora ac propinquiora negotio afferebant, clarè apparebat ex vniuersis articulis iurisdictionem exprimentibus, quòd dicta Ecclesia à sexaginta jam annis in illis locis iurisdictionem, honorem ac districtum possederit, quamobrem si Communitas Faentina ab annis quinquaginta, sicut testes eorū asseuerasse videntur, seruitia quædam in iisdem loci percepit, colligitur eos (Fauntinos) possessionem iniuste